

[Olja Tsironian/Goran Borković](#)

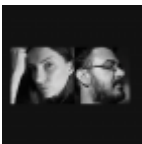
└ Ned, 16/10/2022 - 16:38

- 0
- 0
- 0

[Arhiva +](#)

-
-
-

[Olja Tsironian/Goran Borković](#)

└ Ned, 16/10/2022 - 16:38

-

Pregled

Uredi

Prati

Pozicija

[Prošla sam kroz cijelu Buču s bijelom jastučnicom iznad glave](#)

Dvadesetdevetogodišnja Julija Dudarenko provela je tjedan dana u Buči* u mračnom, vlažnom podrumu. Riskirala je preko polja pobjeći iz grada koji su okupirale ruske trupe kako bi majci još jednom rekla "volim te". Sutradan su ruski vojnici ušli u njezinu kuću, ali je tamo nisu zatekli.

"Živim u Irpinu. Ali kad je počeo rat, došla sam u kuću svojih roditelja u Buču. Ti mali gradovi kijevske regije nalaze se jedan pokraj drugoga. Moja obitelj i ja dočekali smo rat munjevitom brzinom jer živimo u blizini aerodroma u Gostomelu**. Upravo su njega Rusi aktivno bombardirali u prvim danima rata. Čuli smo borbu dva lovca na nebu, slijetanje helikoptera, eksplozije raketa. Bilo je strašno, ali nisam znala da će biti i strašnije jer ću uskoro ostati sasvim sama.

Trećeg ožujka majka i očuh otišli su odnijeti lijek baki u Irpin. Trebali su se vratiti za tridesetak minuta. Ali otešlo se u nedogled. Kad su se roditelji vraćali, nisu ih pustili na punktu u Buči. Od 10 do 17 sati pokušavali su se probiti do mene. Nije išlo pa su odlučili prespavati u kući u Irpinu i pokušati sutradan. A sutradan je počelo granatiranje i napad na Buču. Ostali smo na suprotnim stranama barikada.

Prvu sam se noć sakrila u podrum. Napadi su bili toliko jako da sam i pod zemljom čula zvižduke metaka i eksplozije bombi. Ujutro sam zatekla rupe na kući i ogradi, najvjerojatnije od metaka, ali i ostatke gelera u automobilu parkiranim u dvorištu. Djelomično su bila razbijena stakla. Ali to je bio tek početak. Počeli su još jače raketirati - Rusi su krenuli zauzeti grad. Došla mi je očuhova majka pa smo se zajedno skrivale u podrumu. Baka ima 80 godina, proživjela je mnogo, ali nije mogla ni zamisliti da će se pod stare dane skrivati od ruskih raketa.

Cipele su mi postale druga koža

Zamislite običan, mali ukrajinski podrum: gola zemlja, prljavi zidovi od cigle, hladnoća, vlaga, pijesak i prljavština koja sipa sa svih strana. Vrlo je mračno. Osim toga, strop je niži od moje visine - nisam mogla stajati uspravno. Jedva da bismo izlazile iz tog podruma. Postao je naša kuhinja, WC, spavaća soba.

Spavala sam na drvenoj paleti na koju sam nabacala deke. U isto vrijeme vani je bilo minus 10 i mraz, a u podrumu i hladnije jer smo pod zemljom. U tim se uvjetima jako teško spava iako smo baka i ja na sebe navukle sve što smo pronašle u kući. Pronašla sam stare uggsice koje sam nosila još na fakultetu. Obula sam ih otad ih nisam skidala. Čarape sam mijenjala samo kad sam mogla. Te uggsice kao da su mi postale druga koža. Poderale su se, a na potplatu se stvorile rupe. Zalijepila sam ih selotejpom. Nisam se žalila, spašavale su me u hladnim noćima.

Isključen je dovod vode. Bilo je nemoguće oprati odjeću. Bila sam prljava, prašnjava i užasno smrdljiva. Naravno, trudile smo se maksimalno održavati higijenu: prale se hladnom vodom da ne dobijemo infekciju. Ali ne možete dugo biti razodjeveni. Prvo, luđački je hladno - noću nam je izlazila para na usta. Drugo, uvijek morate biti spremni, možda ćete morati bježati. Nabacila sam na sebe dosta deka, ali sam se ipak prehladila.

U Buči je nestalo vode, grijanja i struje. Dobro je da smo prije toga skupile malo vode pa smo je sada koristile štedljivo. Nismo znale koliko ćemo biti pod okupacijom. Na sreću, gore smo imale plinsku bocu pa bismo odlazile zagrijati vodu, a ponekad i hranu, na WC ili uhvatiti mrežu na drugom katu pa nazvati rodbinu. Ali boravak u kući je opasan pa bismo gore išle samo danju, i to ne na dugo. U podrumu smo malu nuždu obavljale u kantu za zalijevanje cvijeća. Noću je najopasnije ići gore, zbog granata koje su neprestano padale, i u susjedno dvorište. Pile smo malo vode da ne bismo trebale često na zahod.

Kad ne znaš hoćeš li dočekati jutro, "volim te" dobiva novo značenje

Internet je počeo nestajati 4. ožujka. Tada sam sakrila svoj pametni telefon jer sam znala da ruski vojnici provjeravaju telefone kad ulaze u kuće. Postojao je rizik da mi oduzmu *gadget*, vide prepisku u *messengeru* pa nešto ne posumnjaju i ne ubiju me. Samo zato što volim svoju zemlju i navijam za nju.

Imala sam običan stari mobitel, koristila sam ga samo za pozive, a pronašla sam i mamin stari pametni telefon kako ne bih pobudila sumnju. Strašno sam bila gladna i nisam shvaćala što se događa, kada će biti evakuacija i koliko ću dugo sjediti u podrumu. Ponekad bih danju s drugoga kata uspjela nazvati roditelje i prijatelje. Tada sam shvatila koliko je važno reći "volim te". Banalna rečenica. Ali kad ne znaš hoćeš li doživjeti jutro, hoće li tvoji najmiliji preživjeti, dobiva novi, dublji smisao. Zaista želite da posljednje riječi koje ste razmijenili budu upravo riječi ljubavi. Vjerovala sam da ću iz tog podruma izaći živa i reći to mami uživo. Kad je oko tebe pakao, a ti si u epicentru i nema izlaza, pomažu samo vjera i unutarnja snaga.

Ako me siluju, neću umrijeti

Upoznala sam se sa susjedima, da znaju tko sam. Ako raketa raznese moju kuću, da spasiteljima mogu reći kako je ovdje bila djevojka Julija, da je tu, ispod ruševina, i treba je tražiti. Pokazalo se da su susjedi dobri ljudi. Bili su jako zabrinuti za mene. Stalno su govorili da je opasno izlaziti na ulicu. Lijepa mlada djevojka može izazvati pažnju vojske. A ruski stožer bio je na kilometar od nas. Pa sam pokušala izgledati neuredno i prljavo. Što uglavnom nije bilo teško.

Zbog nedostatka vode i stalnog sjedenja u neprovjetrenom podrumu na licu su mi se pojavile akne. Namazala sam ih jodom, htjela sam izgledati neprivlačno. Bojala sam se da će nam vojnici ući u kuću i silovati nas. Nadala sam se da će me neoprana kosa, neugodan miris i akne učiniti manje privlačnom metom. Da će mi

jadan izgled dati veće šanse za preživljavanje. Znam da za silovanje ne biraju najljepše, nego to rade nasumce, samo da im se rugaju, ali nadala sam se da ću se nekako spasiti.

Psihički sam se pripremila. Sama sam sebe uvjerala da se, ako me i siluju, trebam odvojiti od sebe, od svoje fizičke ljuštore. Ako se to i dogodi, neću umrijeti, samo ću prema njima osjećati bijes i mržnju. Jer moram preživjeti i osvetiti se, ili pomoći drugima svojim primjerom. Čak sam iz kutije prve pomoći izvadila kondome i stavila ih na vidljivo mjesto. Za svaki slučaj. Sada shvaćam koliko sam sreće imala, nitko me nije taknuo. Ali kada si sam i nema nikoga da te zaštiti, onda ti se po glavi motaju strašne misli.

Pripreme za evakuaciju

Nisam ni pokušala bježati automobilom jer su auti odmah uništeni. Načula sam da će se službeni zeleni koridor iz Buče otvoriti 9. ožujka. Očuh i ja smo se čuli telefonom 8. ožujka i dogovorili se da ćemo se čuti opet sutradan u 10 sati. Tog sam se dana probudila u šest, umila lice i otvorila ulazna vrata. Bila je jeziva tišina. Kao da je rat fantazija. Kako bih voljela da je tako!

Susjed je čuvao je ulicu dok sam grijala auto i u njemu punila telefon. U to vrijeme Buča je bila potpuno okupirana, pod punom kontrolom ruskih trupa. Opet je bilo opasno izaći na ulicu. Uspješno sam napunila telefon i nazvala očuha. Ali veza je bila loša, gotovo da nisam razumjela ni riječ. Zvala sam prijatelje, rekli su da će danas biti službena evakuacija - trebate ići u centar grada u Gradsku vijećnicu u 11.40, rekli su.

Pripremila sam se: skupila sam novac, nakit i laptop. Jako sam se bojala jer ako me opljačkaju, odnijet će mi sve što su mi roditelji ikad kupili. Novac sam stavila u tajice, a na to navukla hlače. Da su me htjeli opljačkati, morali bi me skinuti i ubiti. No čekalo me neugodno iznenađenje.

Baka je odbila ići. Imala je problema s nogama, stara je i jedva hoda. Meni do centra treba 20 minuta, a baki 60. Morala sam odlučiti krenuti sama. Osamdesetogodišnja starica neće mi biti od pomoći na putu, dapače, s njom će biti teže, ali nisam je mogla ostaviti.

Vagala sam za i protiv. Susjedi su rekli kako bi nas mogli evakuirati i u Rusiju. Rekli su kako su čuli da je u centru grada mnogo ljudi, ali još nema autobusa za evakuaciju. Samo ruski tenkovi i vojnici. Nitko nije znao što se događa – nije bilo veze, interneta. Potpuna zbrka. Morala sam odlučiti.

Možda bih mogla do Iripina pješice?

Izašla sam. Od straha nisam osjećala noge. Buču ne poznajem dobro, roditelji mi žive ovdje i ponekad ih posjetim pa mi je kraj gotovo nepoznat. Pritrčavala sam ljudima koji su prolazili, pitala ih želi li netko sa mnom do autobusa za evakuaciju, a oni bi me svi iz opreza odbili.

Primijetila sam da neki idu u drugom smjeru, prema Iripinu. Pa sam pitala. Doista, netko je rekao da im je dopušteno ići u Irpin. Tada sam se sjetila da bih možda mogla do Iripina pješice, a ne na autobus za evakuaciju. Kući sam se vratila s tom mišlju. Pitala sam susjede hoće li sa mnom. Nitko nije htio. Postala sam histerična. Sjela sam na ulicu i umalo zaplakala. Do Iripina ima oko dva kilometra, morate proći dvije kontrolne točke. Mogu li proći? Odluka je bila na meni. Ili ostati u podrumu pa riskirati granatu ili goste, rusku vojsku. Ili riskirati i evakuirati se, pješice. U posljednjem sam trenutku uspjela nagovoriti baku da krenemo. Moje biti ili ne biti je počelo.

Susjedi su me upozorili da će Rusi pucati bez pitanja u sve odjevene u crno. Sva moja odjeća bila je crna. Razderala sam majčine plahte i vezala ih po sebi gdje god sam mogla. Spakirala sam mali kofer za roditelje, jer su otišli bez ičega, uzela bakin kofer, dokumente i laptop pa zgrabila bijelu jastučnicu. Izašle smo na ulice Buče.

Leš s podignutim rukama i rupom umjesto lica

Hodala sam prva. Baka je šepala za mnom na udaljenosti od pet metara. Jedva je hodala, a vremena je bilo malo. Rečeno nam je da će nas ruska vojska pustiti u Irpin do 15 sati, a bilo je već 14.

Prošle smo prvi zavoj, ali na drugom, uz stambenu zgradu, počele su strahote, kao u kompjuterskoj igrici. Na kući su bili tragovi krvi. Jedan okret i pred očima stravična slika: ruševine, spaljeni automobili, srušene

ograda. Mrtva tijela po ulicama. Jedan leš ležao je s rukama u zraku. Umjesto lica imao je rupu. Vani je bilo hladno pa tijela nisu istrunula. Malo dalje sam srela rusku vojsku. Srce mi se spustilo u pete. Ali bilo je prekasno za povratak.

Iz auta su me gledali vojnici. Stojim i držim bijelu krpu iznad glave. Kimam im pokušavajući gestom pitati može li se proći. Pregledali su me i odgovorili pokretom glave - idi. Hodala sam posred široke ulice. Po njoj je bilo sve razbacano: napušteni automobili, stvari unakažene bombama. Srela sam neke ljude, pitala može li se do Irpina. "Ne! Sad ga granatiraju!" U tom mi se trenutku slomilo srce.

Stojim usred Buče, među ruskim vojnicima i njihovim oružjem... i ne znam što dalje. Skupila sam svu volju u šaku i opet počela ispitivati ljude. Mora postojati izlaz. Netko je rekao da postoji prolaz do Irpina, ali puta gotovo da i nema, treba ići šumom i poljem. Pokazivali su mi u smjeru srušenih stabala. Upozorena sam: "Ovo je put od osam kilometara, ali nećete stići, nemate dovoljno vremena, evakuacija je do 15 sati." Odlučila sam riskirati!

Idem uskom ulicom, čujem da dolazi tenk...

Hodajući Bučom, u nekim sam kućama vidjela ruske vojnike. Oružje i ostala ratna mehanizacija stajali su im u dvorištu, kontrolirali su ulice. Ne možete samo proći - morate ih pitati za dopuštenje. Nisam domaća, bilo mi je dvostruko teže. Nisam znala kojom ću cestom do Irpina. Srela sam mladog ruskog vojnika i pitala ga drhtavim glasom za smjer. Odmahnuo je rukom: "Ne znam." Nisam imala izbora, ponovo sam pitala: "Može li se proći s druge strane?" Javio se nekome na radio pa mi odgovorio da se ne može, da je područje pod granatama. "Molim te, idi kući." Nisam mogla izdržati, kroz plač sam vikala da želim majci u Irpin.

Nisam se okrenula, nego nastavila tražiti put. Neka mještanka mi je rekla da se može preko mosta. Hodam uskom ulicom, čujem da dolazi tenk. Stiže, na vrhu su mu mitraljezi i ruski vojnici. Stisnula sam se uz ogradu držeći bijelu krpu preko glave. Jasno mi je da me mogu strijeljati bez pitanja. Ali prošli su. Krenula sam dalje.

Srela sam neke ljude koji su također krenuli u Irpin. Ponudili su da idemo zajedno, preko njihovih vrtova. Presjekli smo put i krenuli kroz polja. Granatirali su s obje strane. Pridružilo nam se još dvadesetak ljudi, ali ja sam bila zadnja zbog bake. Bila sam natrpana stvarima, kao aerodromski nosač za kofere. Sve morate nositi u rukama, a noge su vam do gležnjeva zakopane u blato. Neki mi je čovjek rekao da nakon što prođeš teren, desno ne možeš. Tamo pucaju ruski tenkovi. A s lijeve strane i sama čujem pucnjavu.

Digli smo se na nedovršenu cestu, sad sam otprilike znala gdje sam, ali mi smo bile spore pa su svi ljudi koji su išli s nama zamakli i nestali. Nisam uspjela vidjeti kamo. Završila sam u nepoznatoj ulici, ali u Irpinu. I evo me, ne znam što da radim. Ne mogu ni desno ni lijevo. Stojim i čekam. A sat već pokazuje 14.30. Uskoro će policijski sat.

Susret s rodbinom

Uspjela sam stupiti u kontakt s obitelji: ispada da su me majka i očuh čekali na punktu gdje su pucali. Nisam mogla izaći pred njih, mogla bih se naći usred vatre. Morala sam se vrtjeti u krug. Vojska je blokirala ceste miješalicama za beton i velikim vozilima. Nepregledno je, a moram se kretati. Ponovo sam podignula bijelu jastučnicu iznad glave i oprezno krenula. Htjela sam pogledati što je u susjednoj ulici. Ispostavilo se... da nema nikoga!

Vratila sam se po baku i stvari pa smo krenule irpinskim ulicama. Svaka je bila blokirana automobilima, i svaka je značila rizik. Hodale smo dosta dugo dok nismo stigle do glavne ulice. Tamo su već bili ukrajinski dobrovoljci. Svi su prišli i ponudili pomoć. Ali ja sam tražila svoju mamu. Napokon nas je neki čovjek doveo do izlaza iz Irpina jer smo bile užasno umorne od hodanja. Nisam mogla nazvati mamu. Nakon nekog vremena uspjela me dobiti s nepoznatog broja. Došli su do nas. Vidjela sam je prvi put u tjedan dana okupacije. Rekla je da se htjela probiti do mene u Buču, ali svi koji su otišli bili su strijeljani.

Evakuirali smo se iz Irpina u Kijev ispod Romanovskog mosta. To je onaj čija je fotografija obišla cijeli svijet.

Sve sam vidjela svojim očima - strašan prizor. Nakon što su prošli most, ljude su preuzela kola hitne pomoći pa ih odvezla u Kijev. Mene su povezli prijatelji. Tu sam se večer prvi put oprala i spavala na toplom. Tog je dana uistinu bila najavljena službena evakuacija, ali ju je osujetila ruska strana. Odluka da odem u Irpin pješice pokazala se jedino ispravnom.

Da smo ostale, poginule bismo

Kad smo odlazile iz Buče ključeve kuće ostavila sam kod susjede. Da bi mogla do naših zaliha konzervirane hrane. Ono što nam je poslije rekla šokiralo je cijelu obitelj. Dan nakon moje evakuacije u naše su dvorište ušla šestorica ruskih vojnika. Susjed ih je vidio kako vire kroz ulazna vrata pa ih je pitao što im treba. Odgovorili su da žele u kuću, da će razvaliti vrata jer da se tu skriva vojnik.

Susjeda je odgovorila: "Ne moraš ih izbijati, imam ključeve." Uvela ih je u kuću. Otvorili su sve ormare, ispreurali stvari. Pronašli su očuhovu uniformu, a on je bio vatrogasac, čak i odlikovani. Ispostavilo se da su Rusi imali popise ljudi i da su došli po očuha, da ga ubiju. Takve popise sastavljali su lokalni ljudi ili agenti.

Ruska vojska ušla je u podrum gdje smo se skrivale, a onda na drugi kat. Sve su pregledali, uzeli kečap i otišli... Da smo tada bile u podrumu, najvjerojatnije bismo danas bile mrtve. Jer su u Buči mučili i ubijali po kućama bez pitanja. Mislim da sam imala sreće.

Nikad neću moći oprostiti Rusima koji su došli na našu ukrajinsku zemlju kako bi ubijali, silovali i pljačkali. I nikad neću zaboraviti taj užas koji smo morale proživjeti. Ali Ukrajinci su nevjerovatno jaki. Vjerujem da ćemo pobijediti jer istina je na našoj strani.

*Buča je grad sjeverozapadno od Kijeva. U ožujku 2022. godine na području grada i okolice dogodila su se masovna ubojstva civila popraćena otmicama, mučenjima, silovanjima i pljačkom.

**Dana 24. veljače, tijekom ofanzive ruskih trupa, grad Gostomel pogođen je krstarećim projektilom. Potom su pokušale zauzeti aerodrom. Zračna luka postala je jedna od glavnih meta ruske ofenzive na Kijev jer ima jedinstvenu pistu koja može primiti i najteže letjelice.

Tekst je nastao u okviru Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama koji provodi Agencija za elektroničke medije.

"Sama sam sebe uvjerila da se, ako me i siluju, trebam odvojiti od sebe, od svoje fizičke ljuštore. Ako se to i dogodi, neću umrijeti, samo ću prema njima osjećati bijes i mržnju", svjedoči dvadesetdevetogodišnja Julija Dudarenko

Foto: J. D.

"Prošle smo prvi zavoj, ali na drugom, uz stambenu zgradu, počele su strahote, kao u kompjuterskoj igrici. Na kući su bili tragovi krvi. Jedan okret i pred očima stravična slika: ruševine kuća, spaljeni automobili, srušene ograde. Mrtva tijela po ulicama. Jedan leš ležao je s rukama u zraku. Umjesto lica imao je rupu"
Foto: J. D.

"Pronašla sam stare uggsice koje sam nosila još na fakultetu. Obula sam ih i otad ih nisam ih skidala, postale su mi druga koža. Poderale su se pa sam ih zalijepila selotejpom. Nisam se žalila, spašavale su me u hladnim noćima"

Foto: J. D.

"Spavala sam na drvenoj paleti na koju sam nabacala deke. U isto vrijeme vani je bilo minus 10 i mraz. A u podrumu i hladnije jer smo pod zemljom. U tim se uvjetima jako teško spava iako smo baka i ja na sebe navukle sve što smo pronašle u kući"

Foto: J. D.

"Evakuirali smo se iz Irpina u Kijev ispod Romanovskog mosta. To je onaj čija je fotografija obišla cijeli svijet"

Foto: Emilio Morenatti

"Ruska vojska ušla je u podrum gdje smo se skrivale pa na drugi kat. Otvorili su sve ormare i sve ispreturali. Da smo tada bile tamo, najvjerojatnije bismo danas bile mrtve. Jer su u Buči mučili i ubijali po kućama, bez pitanja"

Foto: J. D.

"Ponekad bih danju s drugoga kata uspjela nazvati roditelje i prijatelje. Tada sam shvatila koliko je važno reći 'volim te'. Banalna rečenica. Ali kad ne znaš hoćeš li doživjeti jutro, hoće li tvoji najmiliji preživjeti, dobiva novi, dublji smisao"

Foto: J. D.

[Dodaj Forum u zajednici](#) 1847 čitanja

Impressum

Forum.tm | Nakladnik: neprofitna udruga Dom kulture Zagreb | Adresa: Nova cesta 115, 10000 Zagreb | email: domkulturezagreb@gmail.com | Uredništvo: Dom kulture Zagreb

TKO? Neprofitna udruga Dom kulture **ŠTO?** Forum.tm, prostor za slobodne ljude i one koji to žele postati **KADA?** Jučer, danas, sutra **GDJE?** www.forum.tm **ZAŠTO?** Da bi stvari bile jasnije

[Veronika Rešković](#) dobitnica je nagrade "Marija Jurić Zagorka" za internetsko novinarstvo u 2014. godini, koju dodjeljuje Hrvatsko novinarsko društvo, za seriju tekstova objavljenih na Forum.tm-u.

Oleg Maštruko dobitnik je nagrade "SAP Božo Težak" za najbolji tekst s područja informatike i komunikacija u 2014. godini. Tekst "[Od Milanovićevih sastanaka po SAD-u korist bi možda mogle imati isključivo tvrtke koje posluju s državom](#)" objavljen je na Forum.tm-u.

Portal Forum.tm financijski podupire [Agencija za elektroničke medije](#)

